

Posílení ekonomického postavení žen

Autor: AVITEUM

Obsah

1. Přehled	2
Jak definujeme posílení ekonomického postavení žen?	2
Jaká jsou omezení a překážky, kterým ženy čelí v důsledku svého nerovného postavení na trhu práce?	2
Jaké jsou pozitivní účinky posílení ekonomického postavení žen?	2
Jaké jsou nástroje na podporu posílení ekonomického postavení žen?	3
Kdo jsou aktéři změny a jak se mohou stát aktivními?	3
2. Základní informace.....	4
Úvod.....	4
Jak definujeme posílení ekonomického postavení žen?	4
Jaká jsou omezení a překážky, kterým ženy čelí v důsledku nerovného postavení žen na trhu práce?	4
Jaké jsou pozitivní účinky posílení ekonomického postavení žen?	6
Jaké jsou nástroje na podporu ekonomického posílení žen?	6
Kdo jsou možní aktéři změny a jak se mohou stát aktivními?.....	7
Neoklasický a neoliberalní přístup	8
Feministický přístup	8
Jaké jsou klíčové politické dokumenty podporující ekonomické posílení žen?.....	8
Mezinárodní úroveň.....	8
Evropská úroveň.....	9
Podnikání žen jako nástroj k posílení ekonomického postavení žen	9
Rady pro další studium	10
Závěry a vyhlídky do budoucna	10
Glosář.....	12
Odkazy	13
3. Školící materiály	15
Pomozte Janě stát se úspěšnou podnikatelkou!	15
4. Interaktivní výuka.....	22
Aktivity 1: Kvíz.....	22
Aktivity 2: Označte všechna tvrzení, která jsou správná	24
Aktivity 3: Ano, nebo ne?	25
Aktivity 4: Vyplňte prázdná místa.....	26

1. Přehled

Proč je důležité posílení ekonomického postavení žen? Jak podporovat a investovat do zlepšení postavení žen na trhu práce? Jak můžeme podpořit podnikání žen jako nástroj pro posílení jejich postavení?

Odpovědi na tyto otázky jsou stručně nastíněny v tomto článku, který slouží jako úvod do tématu posílení ekonomického postavení žen. Shrnuje souvislosti a poskytuje přehled důvodů a nástrojů podpory věnované ženám, aby se staly nezávislymi a rovnocenně participovaly na trhu práce. Podrobnější rozbor tohoto tématu je k dispozici v delší verzi článku.

Jak definujeme posílení ekonomického postavení žen?

Existuje několik definic pojmu posílení ekonomického postavení žen. Většina definic chápe tento pojem jako proces, který pomáhá ženám získat přístup ke zdrojům a příležitostem, aby posílily svá práva, kontrolovaly zdroje, zvýšily možnost samostatně se rozhodovat a těžit z ekonomických zisků.

Jaká jsou omezení a překážky, kterým ženy čelí v důsledku svého nerovného postavení na trhu práce?

Ženy čelí různým omezením a překážkám při přístupu na trh práce a při účasti na něm. Několik studií a výzkumů ukazuje následující zjištění ilustrující nerovné postavení žen na trhu práce:

- Ženy participují na trhu práce méně často než muži, jsou nadměrně zastoupeny v neformálních a zranitelných zaměstnáních a v některých zemích jsou právně diskriminovány.
- Ženy jsou častěji nezaměstnané než muži.
- Ženy jsou placeny méně než muži.
- Ženy mají méně často přístup k sociální ochraně a finančním službám.
- Ženy mají omezené možnosti dosáhnout nejvyšších vedoucích pozic.
- Ženy jsou neúměrně odpovědné za pečovatelskou práci, která není placená a zůstává neuznaná.
- Ženy méně často podnikají.

Jaké jsou pozitivní účinky posílení ekonomického postavení žen?

Při získávání podpory pro posílení postavení žen je užitečné prokázat jeho pozitivní ekonomický i společenský dopad. Existuje několik studií a výzkumů, které potvrzují přínos posílení postavení žen k celkovému ekonomickému a společenskému blahobytu.

Jejich výsledky ukazují, že posílení ekonomického postavení žen:

- podporuje **rovnost** mezi muži a ženami, pokud jde o účast v ekonomice;
- pomáhá snižovat **rozdíly v odměňování žen a mužů** a rozdíly v zaměstnanosti mezi muži a ženami;
- podporuje **odpovídající podmínky na pracovišti**;

- umožňuje naplnit sociální a ekonomický potenciál žen;
- sekundárně ovlivňuje **kvalitu života celých rodin, komunit i společnosti**;
- určuje cestu ke **snížení chudoby**;
- umožňuje **přístup ke kapitálu a finančním službám**;
- podporuje **nové podniky a místní ekonomiky**, zvyšuje **ekonomickou produktivitu a diverzifikaci hospodářství**.

Jaké jsou nástroje na podporu posílení ekonomického postavení žen?

Existuje celá řada nástrojů, které jsou považovány za klíčové předpoklady umožňující posílení ekonomického postavení žen. V celosvětovém měřítku však existují velké rozdíly v tom, jak jsou zaváděny. Obecně lze říci, že existují následující nástroje, které se ukázaly jako účinné pro podporu posílení postavení žen:

- *umožnění ženám činit nezávislá rozhodnutí;*
- *otevřená diskuse o změnách společenských norem;*
- *přístup ke vzdělávání a odborné přípravě;*
- *přístup k příjmům;*
- *přístup k důstojným a flexibilním pracovním příležitostem;*
- *přístup k podpoře péče o děti;*
- *politiky pro muže, aby převzali část péče a rodinných prací;*
- *politiky na podporu rovnosti na pracovišti;*
- *přístup k finančním službám;*
- *podpora podnikání žen.*

Kdo jsou aktéři změny a jak se mohou stát aktivními?

Ženy i muži hrají v různých společnostech a ekonomikách různé role. Kvůli objektivním překážkám se ženy potýkají s obtížemi v přístupu ke stejným příležitostem na trhu práce jako muži. Cílem posílení ekonomického postavení žen je rovná účast a přístup ke zdrojům pro muže i ženy.

Existují různí činitelé, kteří mají různé nástroje a možnosti ovlivňovat posílení ekonomického žen. Jsou mezi nimi samotné ženy, ale také muži, zaměstnavatelé, odbory nebo stát. Mnozí ekonomové připouštějí, že vytváření podpůrných podmínek pro ženy, které jim umožní osamostatnit se a být aktivní na trhu práce, přispívá k celkovému růstu a prosperitě. Z tohoto důvodu se posílení ekonomického postavení žen stává stále důležitějším tématem v agendách tvůrců rozhodnutí a politik. Vyžaduje však nejen systémovou změnu politik a infrastruktury, ale také změnu našeho myšlení. Bez většího zapojení mužů do péče o děti a rodinu nelze účinně dosáhnout změny tradičního rodinného paradigmatu. Kromě toho je třeba každý nástroj pro posílení ekonomického postavení žen posuzovat individuálně s ohledem na celkovou situaci v dané zemi a zavedené politiky a zároveň zohlednit celý společenský kontext.

Komplexnější pohled na vzájemný vztah mezi genderem a ekonomikou je rozebrán v článku "**Úvod do feministické ekonomie**". Tímto bychom vás, pokud máte zájem dozvědět se více o klíčových předpokladech feministického paradigmatu a zjistit, kde jsou kořeny genderové nerovnosti, rádi pozvali ke čtení tohoto článku pro další dávku inspirace.

2. Základní informace

Úvod

Proč je důležité posílení ekonomického postavení žen? Jak podporovat a investovat do zlepšení postavení žen na trhu práce? Jak můžeme podpořit podnikání žen jako nástroj pro posílení jejich postavení?

Tyto a další otázky jsou postupně zodpovězeny v tomto článku, který přináší úvod do tématu, vysvětluje kontext a důvody pro podporu posílení ekonomického postavení žen a přináší relevantní čísla ilustrující klíčová tvrzení. Najdete zde také strukturovaný přehled nástrojů a politik podporujících posílení ekonomického postavení žen. Kromě toho se dozvíte více o podnikání jako účinném nástroji na podporu žen a posílení jejich postavení na trhu práce a ve společnosti.

Jak definujeme posílení ekonomického postavení žen?

Existuje několik definic pojmu posílení ekonomického postavení žen. Jako příklad uvádíme tři z nich formulované různými neziskovými organizacemi:

"CARE definuje posílení ekonomického postavení žen jako proces, v jehož rámci ženy zvyšují své právo na ekonomické zdroje a moc přijímat rozhodnutí, z nichž mají prospěch ony samy, jejich rodiny a jejich komunity." (1)

"Nadace Billa a Melindy Gatesových definuje posílení ekonomického postavení žen jako transformační proces, který pomáhá ženám a dívkám přejít od omezené moci, hlasu a možnosti volby doma a v ekonomice k tomu, aby měly dovednosti, zdroje a příležitosti potřebné k rovné soutěži na trzích, jakož i možnost kontrolovat ekonomické zisky a těžit z nich." (2)

"OXFAM definuje posílení ekonomického postavení žen jako situaci, kdy ženy mají právo kontrolovat a využívat zdroje, majetek, příjmy a svůj vlastní čas a kdy mají schopnost řídit rizika a zlepšovat své ekonomické postavení a blahobyt." (3)

Při čtení těchto definic můžeme identifikovat důležité průsečíky, které definují klíčová kritéria, jak chápat posílení ekonomického postavení žen: **moc rozhodovat, přístup k potřebným zdrojům a ekonomický prospěch.**

Jaká jsou omezení a překážky, kterým ženy čelí v důsledku nerovného postavení žen na trhu práce?

Na otázku, proč podporovat a investovat do posílení ekonomického postavení žen, lze snadno odpovědět při pohledu na celkový kontext a čísla, a to jak celosvětová, tak evropská.

Celosvětově je účast žen na trhu práce nižší než účast mužů. Podle statistik ILO (4, s. 7) činil v roce 2018 celosvětově rozdíl v účasti žen a mužů na trhu práce 26,5 % (75,0 mužů oproti 48,5 ženám). V severní, jižní a západní Evropě činil genderový rozdíl v účasti na trhu práce 11,9 % (63,4 % mužů oproti 51,6 % žen) a ve východní Evropě 15,2 % (67,0 % mužů oproti 51,8 % žen).

Podle [UN Women: Facts and Figures: Economic Empowerment](#) (5) situace ve světě práce v celosvětovém měřítku jasně ukazuje, že ženy jsou **na trhu práce znevýhodněny**. Níže shrnujeme klíčová fakta a uvádíme statistické údaje (se zaměřením na evropský kontext) ilustrující následující tvrzení:

- **Ženy se účastní trhu práce méně často než muži, jsou nadměrně zastoupeny v zaměstnáních na částečný úvazek, neformálních a zranitelných zaměstnáních a v některých zemích jsou právně diskriminovány.**

Podle údajů shromážděných organizací UN Women je míra účasti na trhu práce u žen ve věku 25-54 let 63 % ve srovnání s 94 % u mužů. Z celosvětového hlediska je více než 2,7 miliardy žen právně omezeno ve výběru zaměstnání stejně jako muži.

- **Ženy jsou častěji nezaměstnané než muži.**

Ze statistik Mezinárodní organizace práce (4) vyplývá, že celosvětová míra nezaměstnanosti v roce 2018 činila 5,2 % u mužů a 6,0 % u žen. Prognóza ukazuje relativně stabilní trend až do roku 2021. Podle údajů EUROSTATu (6) činila v roce 2018 míra nezaměstnanosti v EU 6,6 % u mužů a 7,1 % u žen.

- **Ženy jsou placeny méně než muži.**

Tzv. gender pay gap (rozdíl v odměňování mužů a žen) ukazuje relativní rozdíl v průměrném hrubém hodinovém výdělku žen a mužů. Podle údajů EUROSTATu (7) vydělávaly ženy v EU v roce 2017 v průměru o 16 % méně na hodinu než muži. Mezi jednotlivými členskými státy existuje značný rozdíl. Největší rozdíl v odměňování žen a mužů je v Estonsku (25,6 %), České republice (21,1 %) a Německu (21,0 %). Nejmenší rozdíl v odměňování žen a mužů je v Rumunsku (3,5 %), Lucembursku (5,0 %) a Itálii (5,0 %). Pokrok je velmi pomalý, za posledních 7 let se snížil pouze o 1 %. Podle Eurostatu vydělávají francouzské ženy v průměru o 15,5 % méně než muži. Např. v roce 2020 začaly francouzské ženy kvůli platové nerovnosti pracovat "neplaceně" od 4. listopadu do konce roku.

- **Ženy mají méně často přístup k sociální ochraně a finančním službám.**

Genderové nerovnosti na trhu práce mají za následek nižší přístup k sociální ochraně získané prostřednictvím zaměstnání, jako jsou např. důchody, dávky v nezaměstnanosti nebo ochrana v mateřství. Nižší mzdy mají za následek nižší přístup k finančnímu kapitálu.

- **Ženy mají omezené možnosti dosáhnout nejvyšších vedoucích pozic.**

Ženy se potýkají i s dalšími překážkami, jako je tzv. skleněný strop, který se používá jako metafora pro překážky při dosahování vysokých pozic v hierarchii. Pouze 5 % generálních ředitelů v žebříčku Fortune 500 tvoří ženy.

- **Ženy jsou neúměrně zodpovědné za pečovatelskou práci, která je neplacená a zůstává neuznaná.**

Neplacená pečovatelská práce zůstává neuznaná, přestože je důležitá pro fungování ekonomiky. Podle UN Women (5) ženy obvykle tráví neplacenou pečovatelskou prací přibližně 2,5krát více času než muži. Kromě toho, kdyby se neplacené práci žen přiřadila peněžní hodnota, představovala by 10-39 % HDP.

- **Ženy méně často podnikají.**

Ve 40 % ekonomik dosahuje podnikatelská aktivita žen v rané fázi (což znamená, že jsou buď začínající podnikatelky, nebo majitelky podniku) pouze poloviny nebo méně než poloviny podnikatelské aktivity mužů (8).

Jaké jsou pozitivní účinky posílení ekonomického postavení žen?

Při získávání podpory pro posílení postavení žen je užitečné prokázat jeho pozitivní ekonomický i společenský dopad. Existuje několik studií a výzkumů (viz odkazy), které potvrzují přínos posílení postavení žen k celkovému ekonomickému a společenskému blahobytu.

Jeich výsledky ukazují, že posílení ekonomického postavení žen:

- podporuje **rovnost** mezi muži a ženami, pokud jde o účast v ekonomice;
- pomáhá snižovat **rozdíly v odměňování žen a mužů** a rozdíly v zaměstnanosti mezi muži a ženami;
- podporuje **odpovídající podmínky na pracovišti**;
- umožňuje naplnit sociální a ekonomický potenciál žen;
- sekundárně ovlivňuje **kvalitu života celých rodin, komunit i společností**;
- určuje cestu ke **snížení chudoby**;
- umožňuje **přístup ke kapitálu a finančním službám** a naplnění sociálního a ekonomického potenciálu žen;
- stimuluje nové podniky a **podporuje místní ekonomiky, zvyšuje ekonomickou produktivitu a ekonomickou diverzifikaci**;
- sekundárně ovlivňuje **kvalitu života celých rodin** (zvýšení příjmů domácností, lepší zdravotní péče, lepší výživa, plánování rodiny, zvýšení blahobytu, větší investice do vzdělání dětí atd.), **komunit i společností** (daně, příspěvek na sociální a zdravotní péči);
- určuje cestu ke **snížení chudoby**;
- podporuje **odpovídající pracovní podmínky** (spravedlivé mzdy, bezpečné pracovní podmínky, prevence sexuálního a genderově podmíněného násilí).

Jaké jsou nástroje na podporu ekonomického posílení žen?

Existuje celá řada nástrojů, které jsou považovány za klíčové předpoklady umožňující posílení ekonomického postavení žen. V celosvětovém měřítku však existují velké rozdíly v tom, jak jsou zaváděny. Obecně lze říci, že existují následující nástroje, které se ukázaly jako účinné pro podporu posílení ekonomického postavení žen:

- **Umožnit ženám činit nezávislá rozhodnutí** (vytvoření podmínek bez právních omezení na základě pohlaví, bez hrozeb násilí atd.).
- **Otevřená diskuse o změnách společenských norem** (diskuse o rigidních společenských normách spojených s pohlavím, zpochybňování předsudků a stereotypů typu "ženy by se měly starat o domácnost a děti, zatímco muži zajišťují rodinu a realizují se na trhu práce").
- **Přístup ke vzdělání a odborné přípravě** (rovný přístup dívek a mladých žen ke školám a univerzitám, podnikatelské vzdělávání, finanční a ekonomická gramotnost, odborné vzdělávání, zvyšování a rekvalifikace, technologická a digitální příprava, aby bylo možné držet krok se změnami v zaměstnání atd.).
- **Přístup k příjmům a důstojným a flexibilním pracovním příležitostem** (vytváření podmínek pro začlenění žen na trh práce).
- **Přístup k podpoře péče o děti** (cenově dostupná zařízení péče o děti, vytváření alternativních forem péče o děti, vzájemná komunitní podpora atd.) Např. v České republice je veřejná péče o předškolní děti poskytována za poplatky, které pokrývají většinou pouze skutečné náklady. Vzhledem k nedostatku veřejné infrastruktury může být péče o děti poskytována i

alternativními zařízeními a částečně financovaná veřejným sektorem po splnění všech kritérií a požadavků).

- **Inkluzivní hodnotový řetězec** (vytváření příznivých podmínek pro malé podniky, které jim pomohou dovést výrobek/službu od jeho návrhu a výroby až k zákazníkovi - např. upřednostňování a podpora malých podnikatelů a místní ekonomiky, poskytování školení na téma rovnosti žen a mužů na místní nebo obecní úrovni, vzdělávání spotřebitelů atd.).
- **Politiky na podporu rovnosti na pracovišti** (podpora zavádění politik rozmanitosti a začleňování na pracovišti. Evropská komise např. zřídila [EU platformu Diversity Charters](#) jako místo, kde se mohou setkávat, diskutovat a vyměňovat si zkušenosti nevládní organizace, veřejné orgány, soukromé společnosti atd.).
- **Přístup k finančním službám** (např. půjčky, přístup k bankovním účtům, nízké/žádné úrokové sazby u půjček).
- **Podpora podnikání žen** (prostřednictvím vzdělávání, vytváření sítí, rovného přístupu ke kapitálu, podnikatelských sítí atd.).
- **Pobídky pro muže, aby převzali část péče o děti a rodinu** (např. v Německu oba rodiče společně dostávají rodičovský příspěvek na 14 měsíců na každé dítě, tuto dobu si mohou rodiče rozdělit podle svého výběru. Protože této možnosti využívají většinou ženy, musí dva ze 14 měsíců čerpat druhý rodič (většinou otec), jinak tato možnost zaniká.

Kdo jsou možní aktéři změny a jak se mohou stát aktivními?

Existují různí činitelé, kteří mají různé nástroje a možnosti, jak ovlivnit posílení ekonomického postavení žen:

1. Samotné ženy

- využitím možností vzdělávání a dalšího zvyšování kvalifikace a znalostí;
- tím, že požadují vyšší mzdy;
- tím, že si uspořádají rodinný život tak, aby umožnily sladění pracovního a soukromého života, a zapojí otce do péče o rodinu;
- vytvářením sítí, vzájemnou podporou a propagací;
- zakládáním vlastních podniků a podnikáním.

2. Manželé a otcové, mužští kolegové

- tím, že převezmou spravedlivý podíl práce v oblasti péče o rodinu;
- tím, že budou podporovat ženy, aby měly spravedlivou a rovnou mzdu.

3. Zaměstnavatelé

- tím, že nebudou diskriminovat ženy ve své mzdové politice;
- tím, že budou nabízet práci na částečný úvazek mužům i ženám;
- nabídkou flexibilních pracovních podmínek;
- poskytováním péče o děti v podnicích.

4. Odbory

- výslovným prosazováním nízkopříjmových skupin a pracovníků na částečný úvazek;
- prosazováním kratší týdenní pracovní doby a dobré rovnováhy mezi prací a životem pro všechny.

5. Stát

- zrušením diskriminačních zákonů;
- zavedením zákonů, které zvýhodňují a podporují ženy v oblastech, kde jsou strukturálně znevýhodněny;
- aktivním zapojením do změny genderových vzorů;
- zákony, které přinutí i zaměstnavatele, aby nediskriminovali a upřednostňovali v podnicích politiku přátelskou k rodině;
- zajištěním infrastruktury, jako je péče o děti a starší osoby;
- působením zaměstnavatelů s dobrými pracovními podmínkami pro ženy.

Různé ekonomické školy i lidé s různými politickými názory budou upřednostňovat různé přístupy. Hlavní rozdíly nejlépe ilustrují dva následující přístupy:

Neoklasický a neoliberalní přístup

Podle neoklasického přístupu dosáhne liberalizace větších přínosů pro ženy, zejména pokud jde o snížení rozdílů v odměňování a zaměstnanosti žen a mužů. Neoliberalní přístup chápe rovnost žen a mužů a posílení postavení žen jako nástroj hospodářského rozvoje a sociální spravedlnosti. Ženy samy by měly být hlavními hybateli změn, rovnost by měla být uplatňována na individuální úrovni. Úlohou státu je zabránit právní diskriminaci žen a zajistit jim rovný přístup ke vzdělání a zároveň klást důraz na liberalizaci trhu.

Feministický přístup

Feministický přístup staví do centra pozornosti ekonomické posílení postavení žen a současný ekonomický model považuje za špatně fungující. Genderová nerovnost je přímo spojena s ekonomickou nerovností. Z tohoto důvodu feministické ekonomky vyzývají k zásadní změně ekonomických modelů, která přinese rovnost pro všechny. Je třeba začít věnovat větší pozornost právním rámcům, pracovním právům, důstojné práci, ekonomice péče a dalším oblastem podporujícím ekonomické posílení žen.

Jaké jsou klíčové politické dokumenty podporující ekonomické posílení žen?

Ekonomické posílení postavení žen je důležité téma s globálním dosahem. Mnoho vlád si uvědomuje jeho potenciál pro růst svých národních i místních ekonomik. Níže naleznete více informací o mezinárodních i evropských rámcích, které definují strategické cíle a opatření na podporu ekonomického posílení postavení žen.

Mezinárodní úroveň

- [Agenda pro udržitelný rozvoj 2030 \(OSN\)](#)
Ekonomické posílení postavení žen je jedním z nástrojů na podporu dosažení cílů udržitelného rozvoje. Týká se zejména cíle 5 (rovnost žen a mužů) a cíle 8 (důstojná práce a hospodářský růst).

- [Panel na vysoké úrovni generálního tajemníka OSN pro ekonomické posílení postavení žen, Leave No One Behind \(Nenechat nikoho pozadu\): Výzva k akci pro rovnost žen a mužů a posílení ekonomického postavení žen. \(2016\)](#)
Zpráva zdůrazňuje význam utváření makroekonomických politik a právních nástrojů na podporu inkluzivního růstu a posílení ekonomického postavení žen.

Evropská úroveň

- [Strategická angažovanost pro rovnost žen a mužů 2016-2019](#)
Strategický dokument Evropské komise definující priority a klíčová opatření na podporu rovnosti žen a mužů.
- [Strategie Rady Evropy pro rovnost žen a mužů na období 2018-2023.](#)
Strategický dokument Rady Evropy definující cíle a strategické záměry týkající se podpory rovnosti žen a mužů.

Podnikání žen jako nástroj k posílení ekonomického postavení žen

Založení vlastního podniku může být jedním z nejsilnějších nástrojů k ekonomickému posílení žen. Navzdory této skutečnosti je pravděpodobnost, že se ženy stanou podnikatelkami, nižší než u mužů. Existuje dlouhý seznam faktorů, které ženám staví překážky nebo nastavují omezení pro zahájení vlastní podnikatelské činnosti, jako jsou ty, které byly zmíněny v předchozím textu.

Existuje však dostatečné množství existujících podpůrných nástrojů, iniciativ nebo úspěšných projektů, které mohou sloužit jako inspirace pro propojení a inspiraci většího počtu žen k podnikání a poskytnout klíčovým činitelům s rozhodovací pravomocí ještě více údajů založených na důkazech o tom, jak může podnikání žen potenciálně přispět k ekonomickému a sociálnímu blahobytu.

Jaká jsou nejzajímavější zjištění o globálním podnikání žen?

Global Entrepreneurship Monitor přinesl analýzu účasti žen na podnikatelském chování z 59 ekonomik shrnutou ve [Zprávě o podnikání žen 2018/2019](#) (9).

- Celková podnikatelská aktivita (TEA) u dospělé populace v produktivním věku (18-64 let) celosvětově činí 10,2 % u žen.
- Nejvyšší míra TEA u žen je v subsaharské Africe (21,8 %) a Latinské Americe (17,3 %), zatímco nejnižší míra je v Evropě (6 %) a v regionech Blízkého východu a severní Afriky (MENA) (9 %). Na druhou stranu v regionech MENA je nejvyšší míra podnikatelských záměrů žen (36,6 %).
- Existuje devět zemí, ve kterých ženy uvádějí stejnou nebo vyšší podnikatelskou aktivitu než muži: Angola, Ekvádor, Indonésie, Kazachstán, Madagaskar, Panama, Katar, Thajsko a Vietnam.
- Ženy v zemích s vyššími příjmy mají menší úmysl začít podnikat než ženy v zemích s nižšími příjmy, přičemž Evropa vykazuje nejnižší míru (8,5 %).
- Míra přerušování podnikání je nejvyšší v zemích s nízkými příjmy (cca 5 %), přičemž nejvyšší míra je hlášena v subsaharské Africe (10,1 %) a nejnižší v Evropě (1,4 %).
- Nejvyšší míra účasti na podnikatelské činnosti je u žen ve věku 25-34 let a 35-44 let a zvyšuje se s vyšší úrovní vzdělání.

- Celosvětově 36,4 % žen pracuje jako samostatné podnikatelky bez spoluzakladatelů nebo zaměstnanců. Pouze 2,5 % podnikatelek má více než 20 zaměstnanců.
- Celosvětově 53,4 % podnikatelských aktivit žen je ve velkoobchodě/maloobchodě a ženy většinou působí ve státní správě/zdravotnictví/školství a sociálních službách. Země s vysokými příjmy však hlásí opačný trend a ženy působí převážně ve finančních, odborných a spotřebitelských službách.
- Ženy uvádějí nižší sebedůvěru ve své schopnosti začít podnikat než muži.

Kritický diskurz založený na nutnosti zohlednit celkový kontext

Na druhou stranu je nutné zmínit, že podporu podnikání nelze považovat za silný nástroj pro ekonomické posílení žen, aniž by se zohlednil celý společenský kontext.

Např. v Německu na počátku roku 2000 vláda podporovala individuální podnikání a zároveň snižovala zaručená práva zaměstnanců. To mělo za následek méně bezpečné postavení zaměstnanců a nárůst nejistých pracovních podmínek. Proto je třeba každý nástroj pro posílení ekonomického postavení žen posuzovat individuálně s ohledem na celkovou situaci v dané zemi a zavedené politiky.

Rady pro další studium

Pokud se chcete dozvědět více o ekonomickém posílení postavení žen a být v obraze ohledně aktuálního vývoje v této oblasti, podívejte se na následující zdroje:

- **EVROPSKÁ KOMISE:** https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/empowering-women-and-girls_en
- **UN WOMEN:** <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/economic-empowerment/facts-and-figures>
- **OECD:** <http://www.oecd.org/development/womens-economic-empowerment.htm>
- **UNDP:** <https://www.undp.org/content/undp/en/home/2030-agenda-for-sustainable-development/people/gender-equality/women-s-economic-empowerment.html>
- **IMF:** <https://www.imf.org>
- **EKONOMICKÉ NEROVNOSTI PODLE POHLAVÍ:** <https://ourworldindata.org/economic-inequality-by-gender#women-often-have-no-control-over-their-personal-earned-income>

Závěry a vyhlídky do budoucna

Ženy i muži hrají v různých společnostech a ekonomikách různé role. Kvůli objektivním překážkám mají ženy obtížný přístup ke stejným příležitostem na trhu práce jako muži. Cílem ekonomického posílení žen je rovné zapojení a přístup ke zdrojům pro muže i ženy. Mnozí ekonomové připouštějí, že vytváření podpůrných podmínek pro ženy, které jim umožní osamostatnit se a být aktivní na trhu práce, přispívá k celkovému růstu a prosperitě. Z tohoto důvodu se ekonomické posílení postavení žen stává stále důležitějším tématem v programech rozhodovacích orgánů a politiků.

Skutečný posun však vyžaduje nejen systémovou změnu politik a infrastruktury, ale také změnu našeho myšlení. Bez většího zapojení mužů do péče o děti a rodinu nelze účinně dosáhnout změny tradičního rodinného paradigmatu. Navíc bez zohlednění celkových historických, společenských, ekonomických a specifických souvislostí každé komunity nemůžeme zavést opatření, která skutečně povedou k dlouhodobým a účinným změnám.

Komplexnější pohled na vzájemný vztah mezi genderem a ekonomikou je rozebrán v článku "Úvod do feministické ekonomie". Tímto bychom vás rádi pozvali k četbě pro další dávku inspirace, pokud máte zájem dozvědět se více o klíčových předpokladech feministického paradigmatu a zjistit, kde jsou kořeny genderové nerovnosti.

Glosář

Diskriminace

Činění rozdílů mezi lidmi na základě různých faktorů, jako je pohlaví, rasa, věk, původ, barva pleti, sexuální orientace atd. Diskriminace vede k nerovnému nebo předpojatému zacházení s lidmi.

Rovnost pohlaví

Stav rovného přístupu ke zdrojům a příležitostem bez ohledu na pohlaví. Index rovnosti žen a mužů představuje souhrnný ukazatel, který vychází z politického rámce EU a pomáhá měřit a sledovat pokrok v oblasti rovnosti v celé Evropské unii. Současný index rovnosti žen a mužů v EU činí 67,4 ze 100 (EIGE, 2019). Nejlepších výsledků dosahuje v oblasti zdraví (88,1 bodu) a peněz (80,4 bodu). Naopak nejhorší výsledky jsou v oblasti moci (51,9 bodu).

Rozdíly v odměňování žen a mužů

Rozdíl mezi průměrným hodinovým výdělkem mužů a žen. Podle údajů Evropské komise (2018) vydělávají ženy v Evropské unii o více než 16 % méně než muži. Nejvyšší rozdíl v odměňování žen a mužů je v Německu (20,8 %), České republice (21,1 %) a Estonsku (25,6 %). Nejnižší rozdíl v odměňování žen a mužů je v Rumunsku (3,5 %), Lucembursku (5,0 %) a Itálii (5,0 %).

Inkluzivní hodnotový řetězec

Vytváření příznivých podmínek pro malé podniky, které jim pomohou přivést výrobek nebo službu od jejího návrhu a výroby až k zákazníkům. Možnými způsoby budování inkluzivního hodnotového řetězce jsou např. upřednostňování a podpora malých podnikatelů a místních ekonomik, poskytování školení na téma rovnosti žen a mužů na místní nebo obecní úrovni, vzdělávání spotřebitelů atd.

Neplacená práce

Práce, při níž se vyrábí zboží nebo poskytují služby, ale která není přímo odměňována. Neplacenou práci představují např. pečovatelské práce nebo práce v domácnosti. Neplacená práce není rovnoměrně rozdělena mezi ženy a muže. Podle údajů Evropské komise (2018) si ženy berou více volna z práce kvůli péči o děti nebo jiné členy rodiny (např. ženy stráví 36 hodin týdně péčí o dospělé, děti a domácími pracemi. Zatímco muži věnují neplacené práci v průměru 21 hodin týdně).

Zranitelná zaměstnanost

Druh práce, který bývá nejistý a zranitelný vůči výkyvům v ekonomice. Týká se neplacených rodinných pracovníků a pracovníků pracujících na vlastní účet.

Posílení ekonomického postavení žen

Proces, který podporuje ženy v tom, aby získaly moc rozhodovat, přístup k potřebným zdrojům a mohly z nich ekonomicky těžit.

Blahobyt

Stav prožívání zdraví, štěstí a prosperity. Podle Carol Ryffové jsou hlavními faktory, které mají klíčový význam pro pohodu: sebezpřijetí, osobní růst, smysl života, zvládnutí životního prostředí, autonomie a pozitivní vztahy s ostatními. Pocit ekonomické síly přispívá k posílení těchto faktorů.

Odkazy

- (1) **CARE INTERNATIONAL. Women's Economic Empowerment.** Dostupné na: <https://www.care-international.org/what-we-do/womens-economic-empowerment>
- (2) **GATES FOUNDATION. Women's Economic Empowerment.** Dostupné na: <https://www.gatesfoundation.org/equal-is-greater/our-approach/>
- (3) **OXFAM. OXFAM's Conceptual Framework on Women's Economic Empowerment.** Dostupné na: <http://www.wocan.org/sites/default/files/gt-framework-womens-economic-empowerment-230517-en.pdf>
- (4) **International Labour Organization (ILO). World Employment and Social Outlook: Trends for Women 2018: Global Snapshot (Geneva, 2018).** Dostupné na: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_619577.pdf
- (5) **UN WOMEN. Facts and Figures. Economic Empowerment (2018).** Dostupné na: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/economic-empowerment/facts-and-figures>
- (6) **EUROPEAN COMMISSION. The gender pay gap situation in the EU.** Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/gender-pay-gap-situation-eu_en
- (7) **EUROSTAT. Unemployment statistic (2019).** Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics#Male_and_female_unemployment
- (8) **GLOBAL ENTREPRENEURSHIP MONITOR. 2018/2019 Women's Entrepreneurship Report (2019).** Dostupné na: <https://www.gemconsortium.org/report/gem-20182019-womens-entrepreneurship-report>
- (9) **UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAM. Women's Economic Empowerment.** Dostupné na: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/gender-equality/women-s-economic-empowerment.html>
- (10) **UN Secretary General's High Level Panel on Women's Economic Empowerment, Leave No One Behind: A Call to Action for Gender Equality and Women's Economic Empowerment (2016).** Dostupné na: <https://www.empowerwomen.org/-/media/files/un%20women/empowerwomen/resources/hlp%20briefs/unhlp%20full%20report.pdf?la=en>
- (11) **INTERNATIONAL MONETARY FUND. Pursuing Women's Economic Empowerment.** Dostupné na: <https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2018/05/31/pp053118pursuing-womens-economic-empowerment>
- (12) **INTERNATIONAL LABOUR ORGANISATION. Promoting women's economic empowerment at work through responsible business conduct in G7 countries.** Dostupné na: https://www.ilo.org/empent/Projects/WCMS_646572/lang--en/index.htm
- (13) **BROOKINGS. Promoting women's economic empowerment: Mission impossible?** Dostupné na: _

<https://www.brookings.edu/blog/future-development/2019/10/28/promoting-womens-economic-empowerment-mission-impossible/>

(14) **USAID. Women's Economic Empowerment.** Dostupné na: <https://www.usaid.gov/what-we-do/gender-equality-and-womens-empowerment/womens-economic-empowerment>

(15) **EUROPEAN COMMISSION. When More Women Work, Economies Grow: European Union and UN Women partner to boost Women's Economic Rights and Opportunities in Asia.** Dostupné na: https://ec.europa.eu/fpi/news/eu-and-un-women-partner-to-boost-women-economic-empowerment_en

(16) **OXFAM. Women's Economic Empowerment Resource Guide.** Dostupné na: <https://views-voices.oxfam.org.uk/wee-resources/index.html>

(17) **EUROPEAN PARLIAMENT. Report on women's economic empowerment in the private and public sectors in the EU (2017/2008(INI)).** Dostupné na: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0271_EN.html

(18) **EUROPEAN COMMISSION. Report on equality between women and men in the EU (2018).** Dostupné na: https://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?doc_id=50074

(19) **EUROSTAT. Gender Statistics.** Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_statistics

(20) **Strategic engagement for gender equality 2016-2019.** Dostupné na: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/strategic-engagement-gender-equality-2016-2019_en

(21) **ESTEBAN ORTIZ-OSPINA, MAX ROSE. Economic inequality by gender (2018, 2019).** Dostupné na: <https://ourworldindata.org/economic-inequality-by-gender>

3. Školící materiály

Pomozte Janě stát se úspěšnou podnikatelkou!

Název workshopu	Pomozte Janě stát se úspěšnou podnikatelkou!
Shrnutí	<p>Následující soubor cvičení nabízí strukturovaný scénář workshopu, který můžete realizovat během 4 hodin. Vzhledem k tomu, že podnikání žen může být jedním z neúčinnějších nástrojů na podporu posílení ekonomického postavení žen, zvolili jsme toto téma jako ústřední myšlenku vzdělávací části.</p> <p>Nejprve by se účastníci měli seznámit s obsahem teoretického článku, protože cvičení vycházejí z informací v něm obsažených. Scénář workshopu vede účastníky krok za krokem vývojem podnikatelského nápadu. Účastníci se seznámí s Janou a její rodinou a v průběhu workshopu pomáhají Janě rozvíjet podnikatelský nápad, aby získali praktické dovednosti, které mohou využít pro vlastní podnikatelskou činnost nebo pro lepší pochopení podnikání jako nástroje vedoucího k posílení ekonomického postavení žen.</p>
Cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Seznámit účastníky s překážkami a omezeními, s nimiž se ženy při podnikání setkávají, a najít strategie, jak je překonat. • Poskytnout účastníkům nové dovednosti a znalosti usnadňující rozvoj podnikatelského nápadu. • Zlepšit analytické a prezentační dovednosti účastníků.
Materiály	<ul style="list-style-type: none"> • Pracovní listy • Flipchart, fixy, post-ity • Případně PC s prezentačním softwarem
Čas	<p>1/ Icebreaker (10 min.)</p> <p>2/ Úvod do aworkshopu: cíle a očekávané výsledky (10 min.)</p> <p>3/ Seznamte se s Janou: čtení ve skupinách (10 min.)</p> <p>4/ Tři kroky k úspěchu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vymyslete podnikatelský nápad (30 min.) - Zmapujte prostředí: mikro a makro faktory (30 min.) - Navrhněte hodnotu pro zákazníka: váš zákazník (30 min.), nabídka hodnoty (30 min.). <p>5/ Představte svůj podnikatelský nápad (60 min.)</p> <p>6/ Reflexe (30 min.)</p>
Velikost skupiny	6-20 účastníků
Pokyny pro školitele	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nejprve uveďte účastníky do tématu a vysvětlete jim celkovou myšlenku workshopu - pomoci Janě stát se úspěšnou podnikatelkou. 2. Rozdělte účastníky do skupin po 3-5 osobách. 3. Nechte účastníky přečíst si úvod a seznámit se s Janou a její situací. 4. Postupujte podle pokynů napsaných níže u jednotlivých cvičení.

Vyhodnocení	Na závěrečný debriefing a reflexi si nechte alespoň 30 min. Postupujte podle pokynů a otázek napsaných v závěrečné části.
Tipy pro školitele	<p><i>Výzvy, které mohou nastat:</i></p> <p>Účastníci mohou mít různou úroveň znalostí a dovedností týkajících se tématu. Proto je vhodné ji předem posoudit a zajistit, aby byly skupiny podle toho rozděleny (spárovat zkušenější s méně zkušenými účastníky).</p>
Více na http://economic-literacy.eu	

ICEBREAKER

Čas: 10 min.

Pokyny: 1: Nechte účastníky říct 3 věci o sobě (dvě pravdy a jednu lež) a nechte ostatní účastníky hádat, která z nich je lež.

ÚVOD

Čas: 10 min.

Pokyny: Vysvětlete účastníkům, jaké jsou hlavní cíle workshopu a jaké znalosti a dovednosti by měli získat.

Jedním z neúčinnějších nástrojů na podporu posílení ekonomického postavení žen je založení vlastního podnikání. Jak již víme, ženy mají ve srovnání s muži menší šanci stát se podnikatelkami. Existuje mnoho výzev, které musí ženy překonat, aby uspěly jako podnikatelky. Klíčovými faktory úspěchu jsou např.:

- znát prostředí, ve kterém žijeme, a určit klíčové zdroje, které máme k dispozici/potřebujeme;
- vědět, kdo je váš zákazník a jaké jsou jeho potřeby;
- vytvořit hodnotu pro svého zákazníka.

Během tohoto workshopu budete doprovázet Janu, která chce začít podnikat. Lépe poznáte ji i její rodinu. Společně se rozhodnete pro podnikatelský nápad, který by jí mohl pomoci zajistit stálý příjem pro její rodinu.

SEZNAMTE SE S JANOU!

Čas: 10 min.

Pokyny: Rozdělte účastníky do skupin a nechte je přečíst následující text. Text si můžete připravit jako pracovní list, aby ho měly všechny skupiny po ruce.

- Janaje 32letá matka dvou dětí - Sára (3 roky) a Matěj (1 rok). Má vysokoškolské vzdělání v oboru učitelství angličtiny. Než měla děti, učila na střední škole v centru Prahy.
- Janin manžel Abdik pochází ze Saúdské Arábie, kde žije jeho rodina, je muslim a pracuje v cestovní kanceláři. Rodiče Jany žijí na venkově daleko od nich a nemají s Janou blízký vztah, protože nesouhlasili s výběrem jejího životního partnera.
- Jana žije se svým manželem Abdikem v malém domku se zahradou na předměstí Prahy. K dispozici je pouze jedna mateřská škola, jejíž kapacita je však naplněna. Od narození prvního dítěte přestala Jana pracovat a stará se o děti a domácnost. Vždy však byla zvědavá a ráda se

učila novým věcem. V době, kdy byla na rodičovské dovolené, se naučila vytvářet webové stránky a zúčastnila se také kurzu online marketingu. Ví, že by nebylo možné vrátit se do jejího bývalého učitelského zaměstnání, protože soukromá zařízení péče o děti jsou drahá a její bývalý zaměstnavatel nenabízel práci na částečný úvazek nebo z domova. Z tohoto důvodu Jana uvažuje o založení vlastního podniku, není si však jistá, co by mohla nabídnout, o co by mohli potenciální zákazníci stát.

- Abdik bohužel kvůli pandemii COVID-19 přišel o práci a rodina je v současné době bez stálého příjmu. Abdik je registrován na úřadu práce a dostává 12 500 Kč měsíčně. Jana má ještě od státu finanční příspěvek na rodičovskou dovolenou, který činí 10 000 Kč měsíčně. Měsíční výdaje rodiny se pohybují kolem 20 000 EUR měsíčně.

POMOZTE JANĚ VYMYSLET PODNIKATELSKÝ NÁPAD.

- Jana se rozhodla, že nyní je ta správná chvíle riskovat a začít podnikat. Našetřila přibližně 75 000 Kč, které plánovala použít pro své podnikání, a zbavila se automobilu. Umí vyučovat jazyky a vyniká v angličtině, získala praktické dovednosti v oblasti marketingu a webdesignu. Zajímá se také o zdravý životní styl, upcycling a vyrábí ručně vyráběné šperky. Kromě toho je certifikovaná instruktorkou jógy.

TŘI KROKY K ÚSPĚCHU

KROK 1 - VYMYSLETE PODNIKATELSKÝ NÁPAD

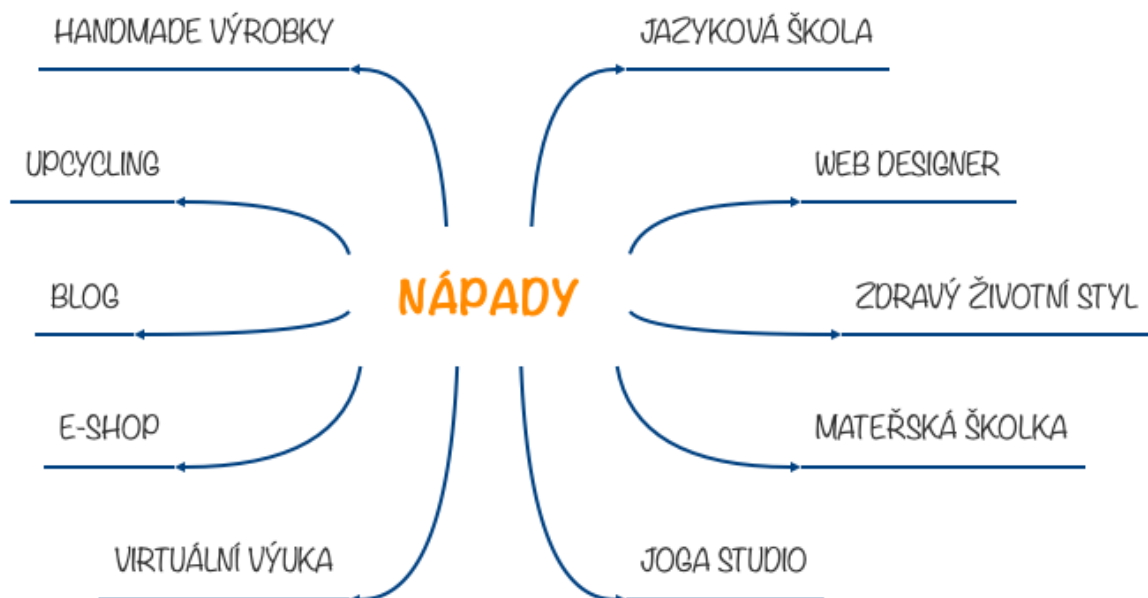
Nyní už víte spoustu informací o Janě a její životní situaci. Už víte, jakými zdroji Jana disponuje (vzdělání, zkušenosti, finance, materiální zdroje jako dům, auto atd.) a v jakém prostředí žije (Předměstí Prahy, politické a ekonomické centrum České republiky. Ekonomika se v současné době potýká s důsledky pandemie COVID-19).

ZÁSOBNÍK PODNIKATELSKÝCH NÁPADŮ

Čas: 30 min.

Pokyny: 1: Nechte účastníky pracovat ve skupinách a definovat podnikatelský nápad na základě informací, které vědí o Janě a jejích schopnostech a zdrojích.

Jaký podnikatelský nápad byste Jane navrhli? Vymyslete vlastní nápady nebo si vyberte ze zásobníku nápadů.

Zapište si:

Podnikatelský záměr je:

.....

.....

.....

.....

Produkty/slужby jsou:

.....

.....

.....

.....

KROK 2 – ZMAPUJTE PROSTŘEDÍ

Čas: 30 min.: 15 min. diskuse ve skupinách / 15 min. debriefing s doplňujícími otázkami

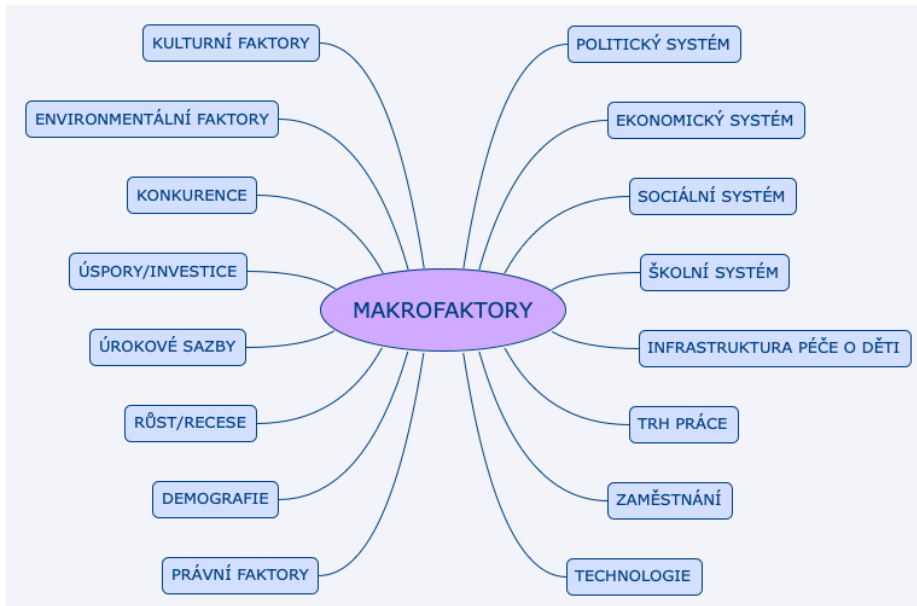
Pokyny: 1/ Nechte účastníky ve skupinách diskutovat o tom, jaké jsou důležité faktory, které by mohly pomoci nebo bránit úspěchu vybraného podnikatelského nápadu.

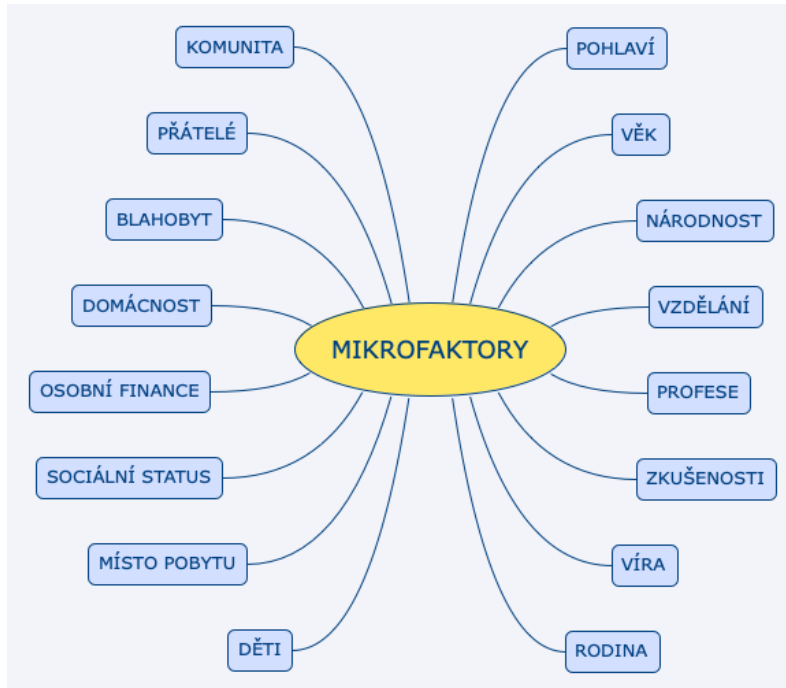
Nyní víte mnoho informací o Janě a její životní situaci. Níže najdete dvě myšlenkové mapy s několika mikro a makro situačními faktory. Diskutujte o tom, zda a jak by tyto faktory mohly ovlivnit úspěch či neúspěch Janina podnikání.

Kontrolní otázky:

1/ Které faktory považujete za nevlivnější, pokud jde o potenciální úspěch zvoleného podnikatelského záměru?

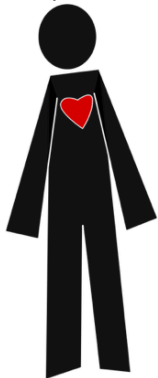
2/ Jaká preventivní opatření byste navrhli, abyste předešli rizikům spojeným s těmito faktory?

KROK 3 - NAVRHNĚTE HODNOTU PRO SVÉHO ZÁKAZNÍKA

Již jste zmapovali prostředí a nyní jste lépe připraveni navrhnout podnikatelský záměr, který by mohl mít potenciál uspět.

VÁŠ ZÁKAZNÍK

Čas: 30 min

Pokyny: Proved'te účastníky definováním zákazníka a jeho profilu.

Nyní máte jasno o podnikatelském záměru a o tom, jaké produkty nebo služby budete nabízet. Dalším důležitým krokem je definovat vašeho zákazníka?

Úkol: Představte si svého zákazníka jako osobu s vlastním životem, potřebami, zájmy, zvyky a přáními. Pokuste se svého typického zákazníka popsat co nejpodrobněji. Použijte níže uvedenou tabulku:

1/ Věk:			
2/ Pohlaví:			
3/ Vzdělání:			
4/ Profese:			
5/ Příjem:			
6/ Rodinný status:			
7/	Zájmy	&	koníčky:
.....			
.....			
8/			Zvyky:
.....			
.....			
9/			Komunita:
.....			
.....			
10/	Problémy	a	potřeby:
.....			
.....			
.....			
11/	Přání,	sny,	cíle:
.....			
.....			
.....			

HODNOTOVÁ NABÍDKA

Čas: 30 min.

Pokyny:

Nyní znáte svého zákazníka lépe. Víte, jak žije, jaké má problémy, potřeby a přání. Abyste zákazníka zaujali, musíte pro něj vytvořit hodnotu, kterou mu/jí nabídnete svými výrobky nebo službami.

Následující otázky vám pomohou definovat hodnotovou nabídku:

1/ Jakým problémům/výzvám čelí váš zákazník v každodenním životě? (V práci, doma) Co v něm vyvolává špatné pocity, strach nebo frustraci? Co vašemu zákazníkovi chybí?

2/ O čem váš zákazník sní? Co by mu/jí udělalo radost?

3/ Jaké emocionální potřeby chce váš zákazník uspokojit? Jak se chce váš zákazník cítit?

4/ Jak chce být váš zákazník vnímán ostatními? Je pro něj/ni důležité společenské postavení, dobrý vzhled nebo moc?

5/ Co by vašemu zákazníkovi usnadnilo život nebo práci?

6/ Jaké úspory by váš zákazník ocenil z hlediska času, úsilí, peněz atd.

7/ Co je pro vašeho zákazníka důležité (cena, kvalita, dostupnost, design, záruka, nízké riziko, speciální funkce atd.)

Definujte svou nabídku hodnoty:

NAŠE (produkty a služby)

.....
.....
.....

POMÁHAJÍ (zákazníkovi)

.....
.....
.....

KTERÝ CHCE (potřeby, problémy, přání)

.....
.....
.....

ČÍM (nabídka hodnoty)

.....
.....
.....

PŘEDSTAVTE SVŮJ PODNIKATELSKÝ ZÁMĚR

Čas: 60 min

Pokyny: Vysvětlete účastníkům, co je to "pitch" a ve skupinách je vedte přípravou jejich pitchů. Nechte je ve skupinách připravit prezentaci s odpověďmi na klíčové otázky. Můžete účastníkům umožnit, aby použili prezentační software a připravili si slidy (max. 5). Přípravná fáze má trvat max. 30 min. + prezentace 30 min. (max. 2 min. prezentace).

Nyní víte, jaké produkty a služby nabízíte, kdo je váš zákazník, jaké jsou jeho potřeby a jakou hodnotu mu nabízíte. Je čas představit svůj podnikatelský záměr, nebo jak říkáme "pitch". Budete mít maximálně 2 minuty na to, abyste nás přesvědčili o jedinečnosti svého podnikatelského nápadu. Připravte si svůj pitch ve skupinách tak, že najdete odpovědi na následující otázky:

1. *PROBLÉM – Jaký problém/výzvu/potřebu řešíte svým produktem nebo službou?*
2. *ŘEŠENÍ – Jaké řešení navrhuje k vyřešení problému/uspokojení potřeby? Jakou hodnotu navrhuje pro zákazníka?*
3. *TRH – Kdo je váš zákazník? Na koho se zaměřujete?*
4. *JEDNODUCHOST – Jak se odlišujete od konkurence?*

REFLEXE

Čas: 30 min.

Pokyny: Proveďte účastníky závěrečnou reflexí. Na flipchart můžete nakreslit strom a umístit tam prázdné post-ity představující "jablka poznání". Požádejte všechny účastníky, aby utrhlí několik jablek (post-itů) a zapsali odpovědi na následující otázky:

Reflexe případové studie

- Jaké další kroky byste navrhli Janě, aby byl její podnikatelský nápad úspěšný?
- Jak si myslíte, že založení vlastního podniku Janě změní její rodinný život?

Reflexe osobního prospěchu

- Jaké nové znalosti a dovednosti jste se na tomto semináři naučili?
- Co se vám nejvíce líbilo?
- Co pro vás bylo obtížné?
- Jak hodláte získané znalosti využít?

4. Interaktivní výuka

Aktivity 1: Kvíz

1/ Které tvrzení je pravdivé?

- a/ Ženy jsou nadměrně zastoupeny ve vedoucích pozicích.
- b/ Posílení ekonomického postavení žen zvyšuje rozdíly v odměňování žen a mužů.
- c/ **Přístup k podpoře péče o děti ovlivňuje přístup žen na trh práce.**

2/ Který z následujících nástrojů podporuje posílení ekonomického postavení žen?

- a/ Pevná pracovní doba
- b/ **Přístup k finančním službám**
- c/ Vysoké úrokové sazby

3/ Které z níže uvedených tvrzení je nesprávné?

- a/ Stát může pozitivně přispět k posílení ekonomického postavení žen zrušením diskriminačních zákonů.
- b/ **Odbory mohou pozitivně přispět k posílení ekonomického postavení žen tím, že se budou zasazovat o vysokopříjmové skupiny.**
- c/ Zaměstnavatelé mohou pozitivně přispět k posílení ekonomického postavení žen tím, že ženám nabídnou práci na dálku.

4/ Jaká klíčová slova jsou spojována s rovností žen a mužů?

- a/ **blahobyt, udržitelnost, přístup**
- b/ neplacená práce, limity, peníze
- c/ produktivita, míra, diskriminace

5/ Které z následujících faktorů přispívají k blahobytu?

- a/ půjčky a výdaje
- b/ dluhy a investice
- c/ **zdraví a prosperita**

6/ Jaké zdroje potřebuje člověk k podpoře podnikatelského záměru?

- a/ **kapitál**
- b/ výkyvy v ekonomice
- c/ pokles indexu rovnosti

7/ Jaké mikrofaktory vytvářejí podnikatelské prostředí?

- a/ školský a sociální systém
- b/ **vzdělání, zkušenosti a sociální postavení**
- c/ životní prostředí a klimatická krize

8/ Které z následujících makrofaktorů vytvářejí podnikatelské prostředí?

- a/ pohlaví a věk
- b/ rodina a děti
- c/ **demografie a zaměstnanost**

9/ Které z níže uvedených tvrzení je nesprávné?

- a/ Rozhodujícím faktorem určujícím úspěch podniku je to, zda je zákazníkovi dodávána hodnota.
- b/ Služby jsou v inkluzivních hodnotových řetězcích inovativnější než výroby.
- c/ Dobrý pitch by měl popisovat problém, řešení, trh a jedinečnost podnikatelského nápadu.

10/ Které z následujících faktorů jsou nejužitečnější při snaze zjistit potřeby zákazníka?

- a/ růst a recese
- b/ zvyky a příjmy
- c/ bankovní systém

Aktivity 2: Označte všechna tvrzení, která jsou správná

Posílení ekonomického postavení žen:

- může mít pozitivní dopad na snižování chudoby.
- zvyšuje nerovnosti mezi světovými ekonomikami.
- pomáhá vytvářet pružnější pracovní podmínky.
- pozitivně přispívá ke snižování rozdílů v odměňování žen a mužů.
- přispívá ke snížení hodnotové nabídky.
- ponechává pečovatelskou práci bez uznání.
- ovlivňuje sociální blahobyt.
- uzavírá diskusi o tom, jak změnit společenskou normu.
- snižuje počet půjček.
- podporuje přístup k péči o děti.
- zvyšuje ekonomickou produktivitu.

Aktivity 3: Ano, nebo ne?

1. Neplacená práce je rovnoměrně rozdělena mezi ženy a muže. **NE**
2. Zaměstnavatelé mohou podpořit posílení ekonomického postavení žen tím, že jim poskytnou péči o děti na pracovišti. **ANO**
3. Diskriminace vede k přirozenému výběru produktivnějších občanů. **NE**
4. Rozdíl v odměňování žen a mužů je rozdíl mezi průměrným hodinovým výdělkem mužů a žen. **ANO**
5. Index rovnosti žen a mužů ukazuje lepší výkonnost mužů v práci. **NE**
6. Podpora drobných podnikatelů a místní ekonomiky podporuje inkluzivní hodnotové řetězce. **ANO**
7. Odbory nemohou mít žádný vážný vliv na posílení ekonomického postavení žen. **NE**
8. Lepší přístup k finančním službám může podpořit podnikání žen. **ANO**
9. Politiky začleňování brání hospodářskému růstu. **NE**
10. Předsudky a stereotypy ovlivňují změny společenských norem. **ANO**

Aktivity 4: Vyplňte prázdná místa

1. Klíčovými kritérii pro definici posílení ekonomického postavení žen jsou: moc ....., přístup k potřebným ..... a ekonomický ..... (rozhodovat, zdrojům, prospěch).
2. Ženy jsou placeny ..... než muži. (méně)
3. Posílení ekonomického postavení žen má pozitivní vliv na snížení ..... rozdílů mezi muži a ženami ..... (platových)
4. Pečovatelské práce, které nejsou přímo odměňovány, vykonávají většinou ..... (ženy)
5. Stav prožívání zdraví, štěstí a prosperity se nazývá ..... (blahobyt)
6. Krátká prezentace podnikatelského záměru potenciálnímu investorovi se nazývá ..... (pitch)
7. Odlišné zacházení s lidmi kvůli jejich původu nebo rase se nazývá ..... (diskriminace).
8. Typ práce, který bývá nejistý, se nazývá ..... zaměstnání. (zranitelné / nejisté)